

SCRIPTA MANENT – ΤΑ ΓΡΑΠΤΑ ΜΕΝΟΥΝ (8-14/5/2012)

«Εβδομαδιαία επισκόπηση ειδήσεων που πρέπει να έχουμε πρόχειρες σε ένα συρτάρι»

(Από δημοσιεύσεις της 2ης εβδομάδας του Μαΐου [8-14])

Οικονομικός φονταμενταλισμός

«Οι ακαδημαϊκοί οικονομολόγοι έπαιξαν ένα σημαντικό ρόλο στο να προκαλέσουν την κρίση. Τα μοντέλα τους ήταν υπερβολικά απλοποιημένα, διαστρεβλωμένα, και άφηναν απέξω τις πιο σημαντικές πλευρές. Αυτά τα λανθασμένα μοντέλα ενθάρρυναν τότε τους ασκούντες πολιτική να πιστέψουν πως οι αγορές θα λύσουν όλα τα προβλήματα. Πριν από την κρίση, αν ήμουν ένας στενόμυαλος οικονομολόγος, θα ήμουν πολύ ευχαριστημένος που έβλεπα πως οι ακαδημαϊκοί είχαν μια μεγάλη επίδραση στις πολιτικές. Αλλά δυστυχώς αυτό ήταν κακό για τον κόσμο ...

Αυτοί που πίστευαν στις ελεύθερες αγορές πριν την κρίση, πιστεύουν σε αυτές ακόμα και σήμερα. Κάποιοι λίγοι έχουν αλλάξει, και θέλω να τους αναγνωρίσω το ότι το παραδέχονται, λέγοντας: «Κάναμε λάθος. Δώσαμε λίγη σημασία σε αυτή ή την άλλη πλευρά των μοντέλων μας». Αλλά η αντίδραση των περισσότερων ήταν διαφορετική. **Οι πιστοί της ελεύθερης αγοράς δεν έχουν αναθεωρήσει τις πεποιθήσεις τους.** ...

Οι νεότεροι μαθητές μου σε μεγάλο βαθμό δεν μπορούν να καταλάβουν πως μπορούσαν να γίνουν πιστευτά τα παλιά μοντέλα. Αυτό είναι καλό. Από την άλλη όμως, πολλοί από αυτούς λένε πως, αν θες να γίνεις οικονομολόγος, θα πρέπει να αντιμετωπίσεις τους γηραιότερους που πιστεύουν τις λανθασμένες θεωρίες τους, που διδάσκουν τις θεωρίες αυτές, και αναμένουν κι από εσένα να τις πιστέψεις. Οπότε επιλέγουν να μην πάνε σε αυτούς τους κλάδους των οικονομικών. Αλλά εκεί που έχω

απογοητευτεί ακόμα πιο πολύ είναι όσον αφορά την άσκηση πολιτικής στην Αμερική.

Ο Μπεν Μπέρνακι σε μια ομιλία του είπε: «δεν υπήρχε τίποτα στραβό στην οικονομική θεωρία, τα προβλήματα ήταν σε κάποιες λεπτομέρειες στην εφαρμογή της». Στην πραγματικότητα υπήρχαν πολλά στραβά στην οικονομική θεωρία και στο βασικό πλαίσιο πολιτικής που προερχόταν από τη θεωρία... Κάποιοι Αμερικάνοι πολιτικοί έχουν αναγνωρίσει τον κίνδυνο της κατάρρευσης, αλλά είναι μειοψηφία. Στην Ευρώπη τα πράγματα είναι λίγο καλύτερα, τουλάχιστον στο επίπεδο των διακηρύξεων. Διάφοροι σημαντικοί οικονομολόγοι όπως ο Ντέρεκ Τέρνερ και ο Μέρβιν Κινγκ, έχουν αναγνωρίσει ότι κάτι πάει λάθος. Η Επιτροπή Vickers έχει επανεξετάσει με προσοχή την οικονομική πολιτική. Στις ΗΠΑ δεν έχουμε παρόμοιες εξελίξεις».

Τζόζεφ Στίγκλιτς, συνέντευξη στο περιοδικό The European, RedNotebook, 8/5/2012

Το περιβάλλον είναι πάντα εδώ

«Οι μεγαλουπόλεις των δεκάδων εκατομμυρίων κατοίκων στις μεγάλες αναπτυσσόμενες οικονομίες της Ασίας, θα αποτελέσουν το σκληρότερο “τεστ” για τις κλιματικές αλλαγές ολόκληρου του πλανήτη, καθώς τα νέα χαρακτηριστικά που διαμορφώνονται σε αυτές, δείχνουν ξεκάθαρα ότι το πρότυπο ανάπτυξής τους, δεν θα μπορεί να ακολουθήσει το αντίστοιχο των παλιών μεγάλων αστικών περιοχών της Δύσης.

Οι πόλεις στη Δύση αναπτύχθηκαν σε εποχές που **δεν υπήρχαν περιβαλλοντικές “ανησυχίες”** οποιουδήποτε είδους και τώρα προσπαθούν να “μετριάσουν” τις συνέπειες της ανεξέλεγκτης οικιστικής ανάπτυξης με αμφίβολα -στην καλύτερη περίπτωση- αποτελέσματα.

Σύμφωνα με μία νέα έρευνα του Προγράμματος Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών **κάτι αντίστοιχο δεν θα είναι δυνατόν για τις ταχέως αναπτυσσόμενες πόλεις της σημερινής εποχής εξαιτίας** των συνεπειών της κλιματικής αλλαγής και της ταχύτατης αύξησης της

κατανάλωσης από πληθυσμούς μέχρι πρόσφατα “φτωχούς” ή “ακραία φτωχούς”».

Άρης Καπαράκης , “Οι μεγαλουπόλεις το σκληρότερο «τεστ» των κλιματικών αλλαγών”, 10/5/2012

Κέντρα αποτοξίνωσης από την ... εξουσία

«Η άσκηση της εξουσίας αλλάζει τον εγκέφαλο πυροδοτώντας την έκκριση τεστοστερόνης, εξηγεί ο καθηγητής σε άρθρο του στην εφημερίδα «Telegraph». Η τεστοστερόνη, και ιδιαίτερα ένα υποπροϊόν της, η 3-ανδροστενεδιόνη, προκαλούν εθισμό γιατί αυξάνουν τα επίπεδα ντοπαμίνης στο σύστημα της ανταμοιβής του εγκεφάλου και συγκεκριμένα σε μια περιοχή που ονομάζεται επικλινής πυρήνας.

Το σύστημα της ανταμοιβής, όπως αποδεικνύεται τα τελευταία χρόνια, είναι αυτό που μας κάνει ευάλωτους απέναντι στις περισσότερες εθιστικές συμπεριφορές. Σε αυτό επενεργούν επίσης τα ναρκωτικά και το αλκοόλ, πυροδοτώντας έναν μηχανισμό ο οποίος προσφέρει άμεσα μεγάλη απόλαυση αλλά μακροπρόθεσμα οδηγεί στον εθισμό. Μέσω διαφορετικής οδού, η εξουσία καταλήγει όπως έχουν δείξει οι μελέτες ακριβώς στο ίδιο αποτέλεσμα. Ο βαθμός του εθισμού και της αλλοίωσης της συμπεριφοράς που θα προκαλέσει φαίνεται, όπως εξηγεί ο ψυχολόγος, να είναι ζήτημα «δόσεων».

Λαλίνα Φαφούτη, “Η εξουσία είναι εθιστική” , Το Βήμα, 8/5/2012

Οικονομικός φονταμενταλισμός και ολοκληρωτισμός

«Μια συναίνεση αρχίζει να δημιουργείται για την ανάγκη κάποιων αλλαγών στα οικονομικά της αυστηρής λιτότητας, την οποία επιβάλλει η Γερμανία» «Η Ευρώπη, αρχής γενομένης από την Γερμανία, πρέπει να αναθεωρήσει τους όρους του συμφώνου δημοσιονομικής πειθαρχίας, να χαλαρώσει την νομισματική πολιτική και να αποδεχθεί ότι οι περικοπές από μόνες τους δεν

μας οδηγούν προς την ανάκαμψη.

Αν συνεχίσουμε στον ίδιο δρόμο, ενδέχεται να εξαπλωθεί η πολιτική αστάθεια όπως αυτή που βλέπουμε τώρα στην Ελλάδα, με ενδεχόμενη επίπτωση την άνοδο των εξτρεμιστών. Το μήνυμα από τους ψηφοφόρους της Ευρώπης είναι σαφές. Ο κόσμος λέει ότι δεν αντέχει άλλο το πικρό φάρμακο της λιτότητας που δεν οδηγεί στην ανάκαμψη».

“Independent: Η Γερμανία δεν μπορεί πλέον να επιμένει στη λιτότητα”, Το Βήμα, 14/5/2012

Για την Ευρώπη του αύριο 1

«Μιλήστε στους ηγέτες της Γερμανίας για την κρίση του ευρώ και θα σας πουν για το πώς και η δική τους οικονομία βρισκόταν στα Τάρταρα στις αρχές της περασμένης δεκαετίας αλλά κατάφερε να ανακάμψει. Αυτό που δεν τους αρέσει να αναφέρουν είναι ότι αυτή η ανάκαμψη οφειλόταν σε ένα τεράστιο εμπορικό πλεόνασμα εξαιτίας των συναλλαγών με άλλες ευρωπαϊκές χώρες – συγκεκριμένα εκείνες που τώρα βρίσκονται σε κρίση – που γνώριζαν ανάπτυξη και πληθωρισμό πάνω από το φυσιολογικό, εξαιτίας των χαμηλών επιτοκίων.

Θα μείνουν γαντζωμένοι στις φαντασιώσεις τους για ευημερία μέσω της οδύνης. Και θα επιμένουν ότι αυτή η αποτυχημένη στρατηγική είναι η μόνη υπεύθυνη λύση. Αλλά φαίνεται ότι δεν θα έχουν πια τη «τυφλή» υποστήριξη του Μεγάρου των Ηλυσίων. Και αυτό, είτε το πιστεύετε είτε όχι, σημαίνει ότι τόσο το ευρώ όσο και το ευρωπαϊκό οικοδόμημα έχουν περισσότερες πιθανότητες επιβίωσης από όσες είχαν πριν από λίγες ημέρες. (μετά τις Γαλλικές εκλογές)».

Πωλ Κρούγκμαν , “Οι Ευρωπαίοι εξεγείρονται. Καιρός ήταν”, Το Βήμα , 8/5/2012

Για την Ευρώπη του αύριο 2

«Η περαιτέρω εξέλιξη της κρίσης κάνει προφανές το ελάττωμα της ευρωπαϊκής κατασκευής: κάθε χώρα αντιδρά με τα δικά της μέτρα οικονομικής πολιτικής. Επειδή οι αρμοδιότητες, για να το πούμε απλά, είναι έτσι κατανομημένες ώστε οι Βρυξέλλες και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο να επιβάλλουν τις οικονομικές ελευθερίες... δεν υπάρχει σήμερα κοινή πολιτικοοικονομική διαμόρφωση κοινής βούλησης. Τα σημαντικότερα κράτη-μέλη μαλώνουν ακόμα για το πόσο κράτος και πόση αγορά θέλει το καθένα. Και κάθε χώρα ασκεί τη δική της εξωτερική πολιτική, με πρώτη από όλες τη Γερμανία».

Όχι, ο Γιούργκεν Χάμπερμας δεν ανακάλυψε τον ευρωσκεπτικισμό – κάθε άλλο. Και το δοκίμιό του «Για ένα Σύνταγμα της Ευρώπης», που μόλις κυκλοφόρησε στα ελληνικά, δεν είναι αγγελτήριο προς τους αγανακτισμένους των σύγχρονων καιρών. Πιστός στον ιδεαλισμό του, ο 83χρονος φιλόσοφος προτείνει τον έλεγχο της οικονομικής πολιτικής από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στέκεται απέναντι στη «λομπίστρια» των εθνικών συμφερόντων της Γερμανίας (ναι, την Ανγκελα Μέρκελ εννοεί) και παραπέμπει στη μελλοντική «κοινή κυριαρχία», κατά την οποία οι πολίτες της Ένωσης και **οι ευρωπαϊκοί λαοί θα εμφανιστούν κάποια μέρα ως ισότιμοι εταίροι** σε όλες τις νομοθετικές λειτουργίες».

Γιούργκεν Χάμπερμας, “Ένα όραμα για την Ευρώπη”, Τα Νέα, 8/5/2012

Για την Ευρώπη του αύριο 3

«Η Ελλάδα δεν θα εξέλθει από την Ευρωζώνη, γιατί αυτό θα σήμαινε το τέλος των πάντων» τονίζει σε συνεντεύξεις που έδωσε την Τετάρτη σε αυστριακές εφημερίδες, ο πρώην πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και πρώην πρωθυπουργός της Ιταλίας, Μάριο Πρόντι, ο οποίος το βράδυ της Τρίτης συμμετείχε σε εκδήλωση του Διεθνούς Κέντρου Ευρωπαϊκής Μόρφωσης στη Βιέννη.

Όπως επισημαίνει, θεωρητικά, η Ελλάδα, η οποία αντιπροσωπεύει

μόνον ένα 2% του ευρωπαϊκού ΑΕΠ, θα μπορούσε να εξέλθει από την Ευρωζώνη, όμως το βήμα της αυτό θα το ακολουθούσαν Πορτογαλία, Ιρλανδία, Ισπανία, Ιταλία και αυτό δεν πρόκειται να συμβεί».

Ρομάνο Πρόντι: «Η Ελλάδα δεν θα φύγει από την Ευρωζώνη», Το Βήμα, 9/5/2012

Περί ολοκληρωτισμού

«Ίδια κατάσταση επικρατεί και στη Γαλλία, με το ακροδεξιό Εθνικό Μέτωπο της **Μαρίν Λεπέν** να φαίνεται πως θα αναδειχθεί σε ρυθμιστή των επικείμενων βουλευτικών εκλογών του Ιουνίου, αφού η πρώτη δημοσκόπηση που διενεργήθηκε δείχνει το ακροδεξιό Εθνικό Μέτωπο να φτάνει πάλι το 18%, δηλαδή το ίδιο ποσοστό που έλαβε η Λεπέν στον πρώτο γύρο των πρόσφατων προεδρικών εκλογών.

Στην Βρετανία οι «παράφρονες κρυμμένοι ρατσιστές» (όπως τους αποκάλεσε ο ίδιος ο πρωθυπουργός της χώρας, Ντέιβιντ Κάμερον), του ακροδεξιού κόμματος UKIP (Κόμμα για την Ανεξαρτησία του Ηνωμένου Βασιλείου) πήραν το 14% των ψήφων στις προ ημερών τοπικές εκλογές που διεξήχθησαν. Το UKIP, διαμέσου του ηγέτη του, Νάιτζελ Φάρατζ, υποστηρίζει την αποχώρηση της Βρετανίας από την ΕΕ και αντιμετωπίζει με απίστευτη σκληρότητα τους ξένους μετανάστες.

Ο αρθρογράφος κάνει ειδική αναφορά στο ακροδεξιό κόμμα της Φινλανδίας, τους «Αληθινούς Φινλανδούς» του ευρωσκεπτικιστή Τίμο Σόινι, καθώς και στο ακροδεξιό κόμμα Τζομπίκ, στην Ουγγαρία, που συχνά πυκνά επιδίδεται σε αντισημιτικές και ξενοφοβικές ρητορικές, στρέφοντας τα εθνικιστικά του βέλη κυρίως εναντίον των τσιγγάνικων πληθυσμών Ρομά.

“Το μόνο παρήγορο στην όλη υπόθεση είναι πως κανένα από τα ταχέως αναπτυσσόμενα αυτά κόμματα δεν έχει καταφέρει μέχρι στιγμής να διαμορφώσει μια είδους συμμαχία με κάποιον από τους

ομοϊδεάτες του εκτός της επικράτειας τους”, συμπληρώνει ο βρετανός αρθρογράφος.

“Η Ευρώπη μοιάζει με ένα βρεγμένο χωράφι που περιμένει κάποιον να του ρίξει ένα σπίρτο και να το κάνει παρανάλωμα του πυρός”, προειδοποιεί ο Γάλλος Νικολά Λεμπούργκ, ειδικός επί θεμάτων ακροδεξιάς στο πανεπιστήμιο του Περπινιάν».

Independent: “Η ακροδεξιά απειλεί να μολύνει όλη την Ευρώπη”, Το Βήμα, 8/5/2012

**Αλεξάνδρος Μπέλεσης
Μέλος της ΜΚΟ Σόλων
info@solon.org.gr**

15 Μαΐου 2012